

Actum binnen Assen den 22 Septembris 1607.

Nadien dat op lestgehouden sinodi tot Beilen alle acten niet konden affgehandelt worden, is aldoen geresolveert, dat een extraordinaris classis op datum den 22^e Septembris anno 1607 tot Assen zoude gehouden worden, alwaer de E. welwyse heeren undt gecommiteerde predigern synt erschienen.

1. Soo is dan thom eersten FRANSISCUS PONTANUS affgevordert het getuygenisse, zoo hi van den pr. tot Hemeleham by hem hadde, dat hi aldaer metten voors. pr. hadde gecomuniciert ende hem daerna gesegt, dat hi een propositie²⁾ voor de E. welwyse heeren unde bygevoechde predigern doen soude, welx geschiet is.

Ende daerna is met gemeene stemme thom presidem eligiert ALEXANDER TILLIKINCK, pastoor tot Burger, ende tot scribam JOANNIS DE BRUINE, pastor tot Eelde undt Rooderwoltt.

2. Is erschienen BARTOLDUS PAULI, wesende beroupen van die gemeente tot Blijdensteen. Nadien dat hi reden van syn vorige absentie a sinodo hadde gegeven, is den examen geattmitteertt, mits dat hi van sijnen dienst tot Blienstein zal gesusspendeert zijn, totdat hi eene nije beroupinge van sijne gemeente wtgebracht unde deselve den Ed. erentfeste heeren Gedeputeerden als van wegen de lantschap van die van Dickeling, als int recht van collatie gesuccedeert wesende, verexibeert sal hebben.

3. Het hebben HARMANNUS JOANNIS ende GODFRIDIUS PAULI de 9^e acte in lestgehouden sinodi belangende de breuck volgedaen ende oock eene nye beroupinge van de gemeent tot Colder undt Nijveeen vertoontt.

4. Het heeft het classis van Emmen van hare breuck na luyt den 10^e artyckel in lestgehouden sinodi niet meer betaeltt dan vier karlsgl. De ander sijnt den excuteur KARST VAN LYNGEN om te excuteeren overgegeven.

5. Daerop is texamen gevolgtt undt angevangen met dominus HARMANUS JOANNIS, GODFRIDUS³⁾ PAULI, FRANSISCUS PONTANUS ende BARTOLDUS

1) Al deze onderteekeningen zijn eigenhandig.

2) „propositie” er staat duidelijc „propossie”.

3) „Godfridus” er staat „Godfridi”.

PAULI, welx sy haer met gehoorsaemheytt hebben onderworpen. Hebben oock een ider in tegenwoordicheyt van den E. welwyse heeren undt samptlycke predigeren gedaen 1). Is dan na endinge texamen de E. welwyse heeren ende bygevoechde predigeren ommegevraget, is geresolveert ende bevonden, dat de bovengenoemde seer wel hebben geantwoortt ende oock wt hare predigen goede hoopening gegeven, zijn derhalven thom predigampt toegelaten undt goet erkent ende hare berouping angenomen. Zal haer derhalven testimonia examinis metgedeeltt worden, mitsdien dat BARTOLDUS PAULI, tot Blijensten beroupen wesende, heeft angenomen het classis tot Meppel met gehoorsaemheytt onderworpen.

6. Is erschienen HARMAN GEERS, der Ed. erentfeste heeren boode. Heeft hem beclaget, dat eenen JOANNIS WIRICHUS, pastoor tot Zuytlaren, hem op de wederommereyse van den sinodi te Beilen een weinich met woorden ende met gebeer ongebeurlick soude bejegent hebben. Welx den pastoor thom deele bekent, nochtans seggende dat hem den boode daertoe wat oorsake soude gegeven hebben, heeft hi nochtans de minste geerne wesen willen ende den voorss. boode gebeden, dat hi hem sulx als een mensch, die kan vallen, wolde te goede houden. Welx de boode gedaen heeft, ende hebben alsoo de sake malcander met mont undt hantasting vergeven.

7. Is dan daerna van de E. welwyse heeren ende gecommiteerden predigeren deser lantschap geresolviert, dat vorss. WIRICHUS zal den armen verbroken hebben een ponttgroot, welx hi an eenen armen vent, genompt CLAIS WILLEMS woonende tot Anloo, in den tyt van vier weken na dato deses met gelt sal betalen, ende oock getuigenisse voorts daerna sal vertoonen an de Ed. erentfeste undt welwyse heeren Gedeputeerde deser lantschap zal vertoonen.

8. Het heeft den pastor tot Eelde geclaget, datt hem noch van den kerekvoochden tot Roon undt Rolde wegen syn dienst noch van een ider dorp ses daler soude mangelen.

Wort hem geordeneertt, dat hy syne clage tegen den naesten rechtdach door request an de Ed. Erent. welwyse heeren sal mogen inbrengen, zullen de E. E. heeren daerin doen na behooren.

9. Het armengelt is in een ider classis wtgedeeltt, een ider ontrent thiendehelwe karlsgl., die een ider classis op het negeste zal moeten met genouchsaem blick bybrengen, dat sodanich gelt an de armen is wtgekeert.

1) Voor „gedaen” ontbreekt „eene propositie” of „eene predigt”.

Aldus gedaen in die extraordenare versamelinghe op datum voerss.

FOPPIUS HILLARIJ, pastor op Wapsterveen.

ALEXANDER TILEKINGIUS, pastor in Borger, pro tempore praeses.

JOANNIS DE BRUINE, predicandt tot Eelde undt Rooderwoltt, pro tempore scriba.

STEPHANUS NICOLAI, pastor in Havelte.

JUDOCUS REDDINCK, pastor in Zweele.

VUILHELMUS JOHANNIS Hagensis, ecclesiastes in Rolda.

[Aanstelling en rapport van de gecommiteerden tot onderzoek van den staat der kerkegoederen en den toestand van gemeenten en predikanten in de Drentsche classes, Assen 18 tot 23 April 1608.]

Alsoe der welgeboeren heere stadtholder, bericht sijnde van de groeve en onlijdelicke abuisen, ongeregeltheiden en disordren, die tot nadeel van Godes kercke daegelix in de landtschap Drenthe insluipen ende soe lang soe meer aldaer toeneemen, bi verscheiden missiven an den heeren drost en Gedeputeerde der landtschap Drenthe versocht ende seer eernstlick angehouden heft, dat de voerss. heere drost en Gedeputeerde tot wechneeminge van de voerss. abuisen en disordren neffens Sijne Gen. committeeren wilden de gedeputeerde des synodi tot Groningen totte eene generale visitatie der Drentschen kercken ende dat op alsulcke forme, poincten en articulen, als in anno 1603 ten oeverstaen van de gedelegeerde predigers der landtschap Drenthe in den Groninger sijnode geconcipteert en geapprobeert, en in den volgenden sijnode tot Appingadamme, alwaer den pastoer van Meppel gepresideert heft, bestediget en nu onlanx in de Ommelanden int werck gestelt syn, welckes Sijner Gen. versoek bij de heeren drost ende Gedeputeerde voerss. in behoirlicke deliberatie gelecht wesende en geconsidereert, dat bi ridderchap en eigenerffden van de voerss. landtschap opt versouck des ministerii van Groningen de combinatie der Drentschen classen met den sijnode van Groningen was affgeslaegen, is bi de heren voerss. Syne Gen. sulx wedderom bi missive ten andtvoert verclaert, ende dat haer E. oever-sulx in deselve visitatie bi de predigers wth de provincie van Groningen te doene sonder ruggespraeck ende consent van de landtschap (als vreesende hijrnaemels einege consequentie) niet en dorsten accordeeren. Niettemin opdat Sijner Genede meininge, wesende eene hoichnoedige saecke voer dese kercken, effect mochte sorteeren, vonden haer E. onder correctie van Sijne Gen. goet twee de bequaemste predigers wth dese landtschap neffens

een edelman en gequalificeert eigenerffde totte voerss. visitatie opte voer-
 gestelde forme te committeren, en tgene bi deselve gedaen soude worden,
 Sijne Gen. te laeten toecoemen. Waerop Sijne Gen. andtwoerdende ver-
 claerde met haer E. tevreden te wesen, midts dat d'heer JOHANNES
 ACRONIUS, prediger der stadt Groningen, die in gelijke besoignes in de
 Drenthe meermaels met groet vordel iss gebruickt worden, daerbi gevoucht
 worde, waerom hem Sijne Gen. anschreeff, dat hi sich ter requisitie van
 den h. drost ende Gedeputeerde instellen en mett den anderen gecom-
 mitteerden de voerss. visitatie verrichten wilde, daertoe hem Sijne Gen.
 van sijnentwegen hebbe gecommiteert. Volgens twelcke hebben de heeren
 drost en Gedeputeerde voerss. goetgevonden alle drie classen bi voer-
 gaende advis van voornoemde hr. ACRONIUS binnen Assen te verschryven,
 sulx dat de predigeren, schulten, kerckvoechden en twee andere persoenen
 de religie verwant sijnde, respectivenlick des classis Emmen opten 18
 Aprilis 1608, des classis Meppel opten 20, en des classis Rolde opten
 22 Aprilis 1608 binnen Assen erschijnen solden; ende dat een igelick
 prediger gehouden soude wesen met te brengen sijn testimonium examinis
 met oick sijne beroepinge om te verneemen, hoe een iegelick prediger
 totten dienst gekoemen iss, sonder dat sich emant soude vermoegen
 tabsenteren op poene van suspensie sijnes dienstes, en dat tegens denselven
 als een schismaticus volgens die kerckenordninge geprocedeert soude
 worden; dat oick de kerckvoegden en schulten, indien se eenige clachten
 op haren prediger hebben mochten, sich paraet houden solden om deselve
 alsdan in te brengen ende voerts ontdekken, wat opkompsten ende landen
 van de kercken, pastorijen, vicarijen ende costerijengoederen vervremdbet,
 verkoft ofte gedistraheert mochten wesen.

Volgens dewelcke verschrijvinge sijn opten 18 Aprilis 1608 binnen
 Assen pastoeren, schulten ende kerckvoegden erscheenen, als hijrnae
 angeteeckent staen.

Lunae 18 Aprilis 1608.

Comparanten des classis Emmen:

Gieten,

WILHELMUS MARCI, pastoer, LUTICHEN CAMPINGE, kerckvoeegt;

Gasselte,

WARMOLT BRONNINGER, kerckvoeegt, ALBERT HACHTINCK, volmacht vant
 carspel;

Borger,

ALEXANDER TILEGINCK, pastoer, HENRICK SLUTER, schulte, WILLEM
 TEENGE, WILLEM JOLINGE, kerckvoechden, ROELEFF VAN LENNEP, scarspels
 volmacht;

Odoren,

FRANCISCUS PONTANUS, pastoer, EGBERT HUISINGE, HERMAN QUANTES, kerckvoechden;

Roswinckel,

ALBERTUS DWITERUS, pastoer, HERMAN ENGBERTS, volmacht;

Emmen,

BERNARDUS STROETHUYS, JOHAN SICKINGE, REINT ALTINCK, kerckvoegden, HENRICK VAN SELBACH, volmacht;

Schoenebeecke,

JOHANNES HOLL, pastoer, JOHAN CLAESEN, JOHAN WENNINGE, kerckvoegden, BERENT WOLBERTS, schults;

Dalen,

Is geen pastoer. MICHEL SMIT, kerckvoegt, HERMAN HUISINGE, volmacht;

Sleen,

HERMANNUS ALERS, pastoer, schult ende kerckvoechden absent;

Hesselen,

JOHAN EISINGE, JOHAN NIJENHUIS, kerckvoechden, pastoer absent, doch iss daernae erscheenen;

Sweele,

JUDOCUS REDDINCK, pastoer, JOHAN BRANDTS, ROELOFF HOEVINGE, kerckvoechden, JOHAN NIJENHUIS ende ROELOFF OLDENHUISINGE, volmachten;

Covorden,

HERMANNUS DRECCIUS, pastoer.

Naedat dese voergess. pastoeren, schulten ende kerckvoechden ende volmachten waeren erscheenen ende alle samptlick in de collegie ontboeden, heft de h. JOHANNES ACRONIUS oepentlick doen lesen syne commissie, hem van Sijne Gen. toegestelt, luidende als volget:

WILHELM LUDWIG, graeff van Nassau, Catzenelboegen, Vianden, Diets, heere tot Beilstein, etc. stadthouder ende capitein generael in Frieslandt, stadt Groningen ende Ommelanden en Drenthe etc., doen te weten, naerdien zedert eenige jaeren herwarts veel ende diverse groeve gebreecken ende onordningen geresen sijn in de kercken van de landtschap Drenthe tot groete verachtige van Goeddes heilige woert, bedroevinge van sijne gemeente ende ergernisse van voele swackgeloevigen, alsmede tot notoiren inbreuck van verscheidene goede ordonnantien, ten behoeve van deselve kercken gemaect, ende daeromme by ons ende den h. drost ende Gedeputeerden der landtschap voerss. noedich gevonden iss eene visitatie oever de voerss. kercken an te stellen omme bi middel derselven alle de voerss. abuisen en ongeregeltheiden aff te schaffen ende eene vaste goede ordre, die hijrnae in de voerss. kercken strictelick geobserveert sall worden te

beraemen, soe ist dat wij totte voerss. visitatie van onsentwegen gecommiteert ende geauthorizeert hebben, commiteeren en authorizeeren midtsdesen den weerden hoechgeleerden onsen lieven besonderen JOAN-NEM ACRONIUM, denaer des godtlicken woerdts tot Groningen, omme ter eersten gelegenheit neven den gecommiteerden van den voerss. drosten ende Gedeputeerden de voerss. visitatie bij der handt te neemen ende sich tot dien einde te vervoegen alomme in der Drenthe, daer ende soe hi ende d'andere medegecommiteerden mit gemeenen advijse bevinden sullen voer de voerss. kercken noedich te sijn, den voerss. ACRONIO hijrmede expres bevel gevende omme sich voereerst vlijtich t'erkundigen, hoe ende in wat manieren de ordeninge, bi den heeren MENSONE ALTINGIO, den voerss. ACRONIO ende eenige andere neven hen gecommiteerden in anno 1602 gestelt, by ons geaggreëert ende in der voerss. landtschap geaprobeert, tot noch toe onderhouden, item hoe de inbreucke te straffen ende te beteren, ende voerts wat tot handthavinge derselven ordeningen te statuereen sij, daernaer omme de poincten van dese visitatie, in den sijnode van den Damme anno 1604 besloeten ende by ons an den voerss. drost ende Gedeputeerden oevergeschreven, ordentlick voer de handt te neemen ende de defecten daervan, in de voerss. Drentsche kercken bevonden wordende, soevoel moegelijk neven den anderen gecommiteerden te beteren ende te richten ende, die bi henluiden tsamentlick niet gebetert connen worden, ter gelegener tijtt an ons te brengen omme bi ons voerts daerin versien te werden naer behoeren.

Insgelix dat hi metten anderen gecommiteerden vlijtich sal aviseeren ende op bequaeme middelen dencken, waerdoer de ordeninge, die nu sall moegen worden beraempt, in toekomenden tijden wel onderhouden ende bestediget moege werden, ende sich derhalven alomme oick neerstelick informereen opte middelen van onderhout der prediger, item oft deselve suffisant sijn ende henluiden vredelick gevolgt werden, doende van den mangel daerin sijnde den voernoemden drost ende Gedeputeerde pertinent rapport omme bi denselven geremedieert te worden.

Ordonneerende dienvolgens ende bevelende allen ende een ijegelicken, dien dit angaen mach (aen den voernoemden drost ende Gedeputeerde tselve begeerende) den voernoemden heere ACRONIUM in de effectueeringe van tgene voerss. iss als onsen gecommiteerden te respectereen, te gehoorsaemen en t'assisteeren, bi poene dat wij tegen de contraventeurs ende onwillige gedencken te procedereen, als de meriten van de saeke sullen vereisschen.

Gegeven onder onse handt ende zegel in sGraevenhage den ³¹/₂₁ Januarij 1608. Stondt ondergess. WILHELM LUDWIG, graeff zu Nassau etc. En was met Sijne Gen. opgedruckte cachette bevestiget.

Volgens iss geprocedeert tot d'examinatie generaell.

HERMANNUS DRECCIUS, pastoer tot Covorden, gehoert wesende opte articulen totte visitatie dienende, heft overgelecht seeckere memorie, daerinne hi opgeteeckent heft d'opkompsten van der pastorijen, vicarijen ende costerijen-goederen tot Covorden, eensdeels in substantie ende esse, ende eensdeels bi den kerckvoechten opgegeeten ende verteert sijnde. Naedat hijrop was geletth ende geconsidereert, dat weinich vordels aldaer geschafft solde connen werden insonderheit geduirende de disputen, tusschen de landtschap van Overijssel ende de landtschap Drenthe indecis hangende, ende de sequestratie bi de h. Staten Generall aldaer geschiet, is goetgevonden, dat men den h. drost sal anschrijven de goede ende ernstige handt daeran te willen houden, dat de giestelicke goederen aldaer in wesen gebracht ende tot pios usus wedderom gereduceert mochten worden.

Gasselte ende Gieten.

WILHELMUS MARCI, pastoer aldaer, gehoert wesende verclaert opte voer-gestelde articulen van de visitatie gansch geene doleancien te hebben, dan dat eener AERENDT RAEDEMAEKER alnoch den tijtt van 22 jaeren herwarts in concubinaetschap geleevet hebbe ende alnoch leeve, sonder dat hi weet, ofte oick JACOBUS VAN DEN UTLOE nae der kerckenordering gecopuleert sij, daervan hem gelast iss sich neerstichlick te informeeren, maer verclaert, dat hi geene stichtinge hebbe connen maeken int stuck van eene besloetene gemeente te sammelen, sedert den vijandt oever Rijns gecoemen ende eenige plaetzen geoccupeert heft.

Inselix de kerckvoegden tot Gieten ende Gasselte gehoert wesende, geeven oever haeren pastoer goede getuichnisse, ende dat hi haer in alles genoegdoe. Noepende den schoeldienst seggen 1), dat JACOBUS VAN DEN UTLOE de schoele bi provisie hebbe bedient, sonder dat si weeten, oft hi bij de h. Gedeputeerden ofte classi geautorizeert sij.

Wijsen daerom de heren drost ende Gedeputeerde saamt gecommiteerde van Sijne Gen. ende d'anwesende predigers de gemeente aldaer tot de resolutie, in anno 1602 den 5 Novembris oever de qualiteit van de schoolmeesters genoemen.

Odoren.

FRANCISCUS PONTANUS, pastoer aldaer, ingeeisschet sijnde ende op voer-gestelde articulen geexamineert, verclaert oever sijne gemeente niet te hebben te claegen, dat dese wel ter kercken gaen, dat de kerckvoegden sich wel dragen ende goede reeckenschap van haere administratie doen, maer dat hij bij gebreecke van een schoolmeester de kinderen voerleden winter selfs hebbe geleert, sonder dat hi weet, oft oick d'olde pastoer

1) „seggen” moet zijn „seggen si” of „seggende”.

CONRADUS PRIJS met zijn vrouwe sij gecopuleert nae der kerckenordninge. Waerom hem opgeleght iss van gemelten CONRADO PRIJS getuichniss van sijne copulatie te vorderen ende sulx gesien hebbende daarvan acte van visie, met zijn handt neffens der kerckvoegden handen onderteekent, an de collegie oever te seinden, twelck hi heft angenoemen.

De kerckvoegden, van des pastoers leere ende leevent geexamineert wesende, verclaeren met haeren prediger wel gedient te wesen, sulx dat si int geringste oever hem niet hebben te claegen, alleen dat hi voerlededen winter een predicatie twee ofte drie hebbe versuimt, ter cause hi doemaels nae den kerckendienst tot Haeren stondt. Dan begeeren hem oick wel te holden, ende hebben mede angenoemen te vorderen testimonium van CONRADI PRIJS copulatie om sulx gesien bi attestatie oever te seinden.

Borger.

ALEXANDER TILGINCK, p. tot Borger, gehoert verclaert aldaer negen jaeren gestaen te hebben, segt oever de gemeente gansch geene clachten te hebben, weet oick niet, oft JOHANNES BROUWER met zijn vrouwsspsoen nae kerckenordninge sij gecopuleert, dat den schoelmeester met oick de kerckvoegden sich wel draegen.

Den schults ende kerckvoechden erschijnende verclaeren op des pastoers bedieninge, leere ende leevent niet te seggen te hebben, maer bedancken hem in alles voer eenen oprechten ende getrouwen prediger, gelijk se oick van gelijcken van den schoelmeester getuigen, weeten oick niet, oft JOHANNES BROUWER met sijne vrouwe sij gecopuleert nae der kerckenordninge. Ende iss den scholts versocht daarvan pertinente informatie te neemen ende tgene hi daarvan compt te verneemen, sulx an de collegie te verwittigen om tselve bi de classicale acten te vougen, twelck den schults heft angenoemen.

Rosswinckel.

ALBERTUS DWITERUS, pastoer, geexamineert verclaert, dat sijne gemeente vlijtich ter kercken, oick eenige van deselve ten nachtmaele gaen, maer dat sijnen schoelmeester aldaer geen lidtmaete sij ende desselfs vrouwe voer een tovenaersche sij gescholden. Begeere oick bij sijne gemeente geerne te blijven. Segt oick, dat sich de kerckvoegden oick wel draegen sonder opspraeke.

De volmacht van Rosswinckel verclaert mede, dat si een goet benoegen hebben an haeren pastoer ende begeeren hem geerne te houden ende bedancken hem in alles den tijtt van 14 jaeren herwarts voer een goet prediger.

Emmen.

BERNARDUS STROTHUISS, pastoer, geeft getuichniss van sijne gemeente, dat het gemeene volck doergaens wel ter kercken gaen, maer dat sich

eenige van ansien wth der kercke absenteeren ende selden daerin coemen, dan als wanneer heurer nabuiren kinderen gedoopt worden. De kerckvoegden solden der religie niet alle verwant sijn, oick eenige tot alsulcken dienst niet bequaem, maer dat de schoelmeester sij sonder opsprake ende sich in sijnen dienst vlijtich ende wel holde. Noepende den omme-ganck met der gemeente dessangaende secht hi goet benoegen te hebben, sonder dat hi weet, oft oick den olden pastoer ALBERTUS EMMEN sijne vrouwe te echte hebbe. Dan iss den pastoer opgelecht gemelten ALBERTO getuichnisse van sijne copulatie aff te vorderen, om sulx gesien daarvan attestatie onder sijn handt an de collegie oever te seinden neffens onder-teeckeninge van de kerckvoechden.

De kerckvoegden met den volmacht seggen op des pastoers leere ende levent niet te seggen te hebben, ende dat hi sijnen dienst vertrede naer behoeren, dat si hem oick wel begeeren te beholden. Dan seggen alleen questie te wesen tusschen den pastoer ende coeters oever vijff st. jaerlix, twelck bi sententie van den h. drost ende Gedeputeerde gedetermineert sal worden, bialdien si deur tusschenspreken van de kerckvoegden niet connen werden gescheiden. Van haeren schoelmeester getuigen si gelijk den pastoer gedaen heft, maer seggen dat ALBERTUS EMMEN sijn vrouws-persoen niet te echte hebbe, maer dat si alleen si sijn dienstmaecht. Sijn eintelick van den h. ACRONIO vermaent, dat si als kerckvoegden ende d'ansienlixsten vant carspel de gemeente met goeden voergang van neerstich ter kercken te gaen ende andersints wilden stichtelick wesen.

Schoenebeke.

JOHANNES HOLLE, pastoer, getuiget van sijne gemeente, dat se wel ter kercken gaen ende sich als goede christenen draegen ende eenige van deselve ten nachtmaele gaen, dat de kerckvoegden haeren dienst doen naer behoeren, voer soeveele als hem bewost iss. Segt oick, datter geen schoelmeester sij, maer dat hi de kinderen selfs geleert hebbe.

Den schults ende kerckvoegden seggen, dat den pastoer sich wel draege soe in leere als leevent, wilden hem oick geerne beholden, bialdien de heeren hem wegen sijnnes ongelux van sijnen geperpetreerden neerslach totten predigampde dulden connen.

Dalen.

De kerckvoecht ende volmacht erschijnende verclaeren jegenwoerdich geenen pastoer te hebben, maer dat si daerom wth sijn ende sich bevljigtigen om een bequaem ende godtsalich man te beroepen.

Soeveele de kerckvoegden angaet daarvan getuiget HERMAN HUISINGE als volmacht, dat deselve sich in haeren dienst naer behoeren quijten ende alle jaeren van haer ontfanck ende wthgaeve pertinente rekeninge doen. Sijn eintelick vermaent bi den heeren ACRONIO, dat si niet willen nae-

laeten vlijtelick nae een prediger omme te sien en in den dienst te be-roepen, twelck si hebben beloeft.

Sleen.

HERMANNUS ALERS, pastoer, erschijnende sonder schults ofte kerckvoegden, segt met sijne gemeente wel tevreden te wesen, dat si vlijtich ter kereken gaen ende haer bedancke voer alle eer ende goet.

Hesselen.

De kerckvoegden erschijnende sonder pastoer verclaerden een goet be-noegen an haeren pastoer te hebben, ende dat si op sijn leer ofte leevent niet hebben te seggen, item dat hij sijnen dienst wel ende vlijtelick verwaere, oick bi gebreke van een schoelmeester de kinderen selffs instituere. Dewile oeverst den pastoer absenteerde, is den kerckvoegden met-gegeeven een mandaet om alnoch hij in classe angesien des mandaets t'erschijnen op poene van suspensie sijnes dienstes.

Martis 19 Aprilis 1608.

Sweele.

JUDOCUS REDDINCK, pastoer, geexamineert sijnde verclaert een goet be-noegen te hebben an de gemeente ende met deselve wel te connen accordeeren, alleenelick dat hi met eenige altemet questie hebbe oever d'opcompsten van sijne pachten ende onderholtt, dat oick eener HENRICK IEBINGE aldaer noch in concubinaetschap levee.

De kerckvoechden ende volmachten verclaerden geen opseggen te hebben op des predigers dienst noepende sijne predicatien, maer gaeven tegens hem oever een schriftelick register vol clachten, met vordere mondtlicke verclaeringe van dat der ingesetenen gemoederen tegens den prediger soeseer verbittert sijn vermidts sijne importuniteiten, quaede levent ende ongeregeltheiden met sijn huissvrouwe, dat hi aldaer geen stichtinge meer konde doen, waerom si versochten, dat hi op een ander plaetss getransfereert ende si met een ander prediger versien mochten worden.

Diensvolgens den pastoer met de kerckvoegden ende volmachten in de collegie ontboeden ende mondtlick tegens elckanderen gehoert, oick der ingesetenen clachten in presentie des predigers gelesen ende den prediger daerop gerepliceert hebbende, sijn partijen eintlick doer ernstlicke ende christelicke vermaeninge des h. ACRONII daerhen gebracht, dat si hinc inde haere geschillen an de heeren drost ende Gedeputeerde ende den heeren ACRONIO begeeven ende de verclaeringe derselver sich dienaangaende onderworpen hebben, waernae si annemen sich te willen reguleren.

De heeren voerss. op partyen ingebrachte stucken ende derselver allegata rijpelick gelett ende bevindende, dat de clachten eensdeels wel waer maer oick eensdeels wtth affecten tegens den pastoer oevergegeeven sijn,

verclaeren dat den pastoor in sijnen dienst continueeren ende tot onderholt van hem ende sijne familie behouden sal d'opkompsten van de pastorie ende vicarijengoederen midtsgaeters tgenutt van de vijff getijdebroeden, gelijk de gemeente hem sulx hebben gepraesenteert, midts dat de gemeente wedderom genieten sall de costerije met d'opkompsten van dien, die de gemeente appliceeren sal tot onderholt van een coster ofte schoelmeester, ten welcken einde si eenen bequaemen schoelmeester sullen beroepen meugen, welverstaende dat de gemeente met den pastoor sal vrijstaen onderlinge met den anderen sich te veraccordeeren voor een genants¹⁾, in affdoeninge ende redemptie van de vijff getijdenbroeden. Noepende de behuisinge, daerinne den pastoor sijne residentie sal neemen, werdt verstaen, dewile des costers huiss beter iss als des pastoers huiss, dat den pastoor voereerst sijne woenplaets is des costers huiss sal moegen neemen, ende sal daernae met den coster sich dienangaende connen veraccordeeren, ofte bi kentenisse ende wtthspraeke van den h. Gedeputeerde gescheiden worden.

Daernae hebben de kerkvoechden met de volmachten den pastoor sijne feilen vergeeven ende tot dien einde den anderen de handen gegeven, sijnde den pastoor met de gemelte voechden ende volmachten bi voernoemde h. ACRONIO ten oevervloet tot vrundtschap ende eenicheit vermaent, twelck partijen ten beiden sijden hebben angeloefet sich daernae te willen reguleeren.

Nae volleindinge van voergaende examinatie is met meesten stemmen tot praesidem classis erwelet D. ALEXANDER TILGINCK, pastoor tot Borger, ende voorts geprocedeert tot d'examinatie particulier.

Gieten ende Gasselte.

WILHELMUS MARCI, pastoor tot Gasselte ende Gieten, affgeeisschet wesende sijne beroepinge ende testimonium examinis, heft wel sijne beroepinge maer niet testimonium examinis vertoent, waerom met gemeenen stemmen goetgevonden iss²⁾, dat hi in den tijtt van sess weecken den h. Gedeputeerden ende sijnen classi testimonium examinis gehalten sal wesen te vertoenen, ofte sich van nieus dem examini submitteeren. Ende iss volgens vermaent, dat hi sal vlijtich studeeren, goede authores lesen ende sich voer alle ergernis wachten, ten einde hi met goede stichtinge aldaer staen meuge.

Borger.

ALEXANDER TILGINCK, p. tot Borger, is conform de voergaende visitatie,

1) „genants”, zoo staat er. Bedoeld wordt een geschenk of vergoeding.

2) Hiernaast staat in marg.: „Heft testimonium examinis den specialen classi vertoent”.

geschied in den jaere 1602, in sijnen dienst goetgekent, als wetende de heeren sich t'erinneren, dat hi doemaels sijne beroepinge vertoent heft sonder dat men sijnen persoen in leere ofte leevent heft te beschuldigen, dan dat hi sich solde hebben verluiden laeten een beroepinge op Suidwolde becoemen te hebben, ende dat hij van meininge sij sich derwarts te willen begeeven ende die van Borger te verlaeten. Daerop hi wesende gevraecht, heft sulx bekent. Eintelick vuith de vergaederinge opgestaen wesende, is bi gemeenen stemmen soe van den h. Gedeputeerden als predigers geordonneert ende hem opgelecht, dat hij tot Borger verblijven ende in synen dienst alnoch bi provisie sal continueeren, ter tijtt hi een goede ende betere beroepinge nae gelegentheyt sal hebben becoemen. Beloeven de h. Gedeputeerde hem alle hulpe te bewysen, dat hi sijne opkompsten sonder swaricheyt sal hebben t'ontfangen.

Odoren.

FRANCISCUS PONTANUS, prediger tot Odoren, gevraecht sijnde nae sijn testimonium examinis heft geandtwoerdet den 22 Septembris 1607 opte vergaderinge tot Assen, tot dien einde angestembt, geexamineert te wesen, maer dat hi sijn testimonium niet hebbe metgebracht. Opgestaen ende oever de qualiteit sijns persoens omgevraegt wesende, insonderheit mede gelett sijnde opte onregeltheiden, bi hem alhijr binnen Assen begangen, als sijn bruloft gecelebreert werde, is bi gemeenen stemmen goetgevonden ende geresolveert, dat hi scherpelick sal worden vermaent ende gehouden wesen sich t'allen van nieus dem examini gehoirsaemlick te submitteeren, ende bialdien hi alsdan niet beter sal connen bestaen als voergaens, sal moeten als inhabil totten predigampte verclaert worden. Ende opdat ten respecte van sijne joeget ietwes linderlick met hem worde geprocedeert, is hem door den h. ACRONIO wtth naeme van de heeren Gedeputeerde ende saemptlicke predigers angesegt, dat hi van sijnen dienst bi provisie wordt gesuspendeert in sulcker vougen, dat hi de profijten van sijne pastorije genieten ende den dienst bi provisie vertreden sal, maer altijtt blijven onseecker, ter tijtt hi beter in examine sal connen bestaen.

Roswinckel.

ALBERTUS DWITERUS, p. op Roswinckel, opten 5 Novemb. 1602 in generali *sijnodo*, binnen Assen gehouden, sijne *testimonia examinis* ende *beroepinge* vertoent hebbende ende sijne saeke aldaer geeindiget ende tot een prediger in de landtschap Drenthe angoemen sijnde, wordt alnoch daervoer gehouden. Ende oftwel niet straffbaers op sijne leere ofte leevent iss voergevallen, is nochtans bi den h. ACRONIO christelick vermaent t'allen tijden sich vlijtich te houden ende sijne gemeente met eenen goeden voertganck goet exempel te geeven.

Emmen.

BERNARDUS STROTHUISS, p. tot Emmen, heft goede *testimonia* sijns exa-

minis ende beroeps vertoent, die voer goet gekent sijn ende sijnen persoon geapprobeert totten predigampte. Geven hem oick de broederen des classis seer goede getuichniss van sijn leer ende leevent. Ende vermaent sijnde bi den h. ACRONIO sich in sijnen dienst soe te draegen, dat sijne gemeente ende de jonge predigers, bi hem woenende, daerdoor gestichtet worden meugen, heft sulx angenoemen ende belooft sulx te sullen geschieden.

Schoenebeke.

JOHANNES HOLLE, prediger op Schoenebeke, gevraecht wesende nae sijn testimonium examinis ende beroepinge, segt deselve niet metgebracht te hebben. Maer verstaen wesende, dat het speciale classis tot Emmen noch oick het generael classis den 7 Septembris 1607 hem totten predigampt niet hebben connen admitteeren vermidts sijnen begangen neerslach, ten waere hi van Sijne Gen. pardoen erlangen mochte, ende dat hi niettegenstaende deselve resolutie evenwel den dienst op Schoenebeke angeveerdet, geprediget ende de sacramenten bedienet hebbe, daerop naer behoeren wesende gelett is geresolveert, dat hij van sijnen dienst sal affhouden, ter tijt hi an de h. drost ende Gedeputeerde in de collegie sal hebben vertoent alsulcke getuichnissen, als hi tot defensie ende purge van sijn feit sal vermienen ende weeten wth te brengen. Welcke getuichniss ingebracht hebbende, sullen de h. drost ende Gedeputeerde voerss. deselve met Sijne Gen. den wolgeboren h. stadtholder communicereen, die bi advis van seeckere rechtssgeleerden daerinne sullen believeen te procedeeren, als si nae bevindinge van saeken sullen bevinden te behoeren, welverstaende soe de h. Gedeputeerden nae oevergeevinge van sijne getuichnissen bi advis van den h. doctor MELLEO BRUNSEMA ende eenige predigers wth den classe bevinden sijne saeke sulx te wesen, dat hi inculpata tutela tot het voerss. feit gecoemen iss, sullen hem bi provisie totten dienst moegen admitteeren doch niet confirmeeren, voer ende alleer Sijner Gen. eintlicken advis daerinne sal wesen verstaen.

Sleen.

HERMANNUS ALLERS, p. tot Sleen, mede een neerslach geperpetreert ende tot noch toe provisionaliter den kerckendienst vertreden hebbende, maer noch niet eintlick daervan geabsolveert wesende, heft alssnu in dese vergaederinge genoehsaeme getuichnisse van noetweer ingebracht, ende dat hi inculpata tutela tot het ongeluck gecoemen iss. Waerom hi totten dienst in dese landtschap wordt geadmitteert op sulcken voet, als hi dusslange in den dienst heft gestaen, midts dat hij sich in sijnen handel, wandel, leere ende leevent alsoe sal draegen, dat den h. Gedeputeerde noch den classi geene oersaeke gegeeven werde het oude met het nieuwe hijrnaemaels op te reppen.

Sweele.

JUDOCUS REDDINCK, p. tot Sweele, heft sijn testimonium examinis ende

beroepinge sijnes dienstes vertoent, die goetgekent sijn. Ende gheven hem de broederen des classis goede getuichniss, sulx dat hij in sijnen dienst wordt geapprobeert, ende iss vermaent sich in sijnen dienst voertan sulx te quijten, dat geene clachten van hem vernoemen worden.

Hessele.

JOHANNES AB ASSCHENBERGE, p. tot Hessele, absenteerende is verclaert, dat hi daerover wel ernstlick gecensureert sal worden. Ende d'andere predigers van sijne leere ende levent gevraecht wesende, geeven van hem goede getuichnisse. Werdt nochtans verclaert, oftschoen hi wel geexamineert iss, dat hi niettemin gehouden sal wesen sich t'allen tijden dem examini te submitteren.

Naemaels opten 23 Aprilis gemelte ASSCHENBERG erschijnende, heft de h. ACRONIUS dese voernoemde verclaeringe gerepeteert ende hem deselve mondtlick geinsinueert.

Mercurii 20 Aprilis 1608.

Comparanten dese classis Meppel.

Suidwolde.

ROELOFF STEENBERGEN, schults, ALBERT JOHAN EGBERTS, kerckvoegt, ENGBERT ROTGERS, JAN PINXTERMANS volmachten.

Cockange.

ALBERT MEUWES, schults, JAN HERMANS, PIETER KARSTIENS, kerckvoechden.

Meppel.

THIS KETEL, schults, BARTOLT HAECK, DERCK PIETERS als volmachten.

Colderveen.

HERMANNUS JOHANNIS, pastor, LUBBERT WICHERS, EVERT PIETERS, kerckvoegden, WICHER LAURENS, volmacht.

Nijeveen.

GODEFRIDUS PAULI, pastor, PIETER HANSIENS, JAN HENDRIX, kerckvoegden, LUICHEN HENDRIX, volmacht.

Havelte.

STEPHANUS NICOLAI, pastor, GERHARD STRUICK, scholtes, JAN NAMINCK, JAN FRERIX, kerckvoegden, CLAES COENERTS, ROGGER LUICHIENS, volmachten.

Wapsterveen.

FOPPIUS HILARIJ, pastor, KEER ROELOFFS, kerckvoegt, JAN BOLDINGE, JAN ALBERTS, WILLEM GEERTS, volmachten.

Vledder.

JAN HENDRIX PANDER, JAN ROELOFFS, kerckvoegt, GEERT JOCHEMS, JACOP JOCHEMS, volmachten.

Dieveren.

TEMO VAN ASSCHENBERG, pastor, BERENT KETEL, schults, AERENT WINTERS, kerckvoegt, ROELOFF WILLEMS, volmacht.

Dwingeloe.

ROELOFF BERENTS, JOHAN VAN STEENWIJCK, kerckvoegden, GEERT LUS-
SINGE, volmacht.

Den deurwaerder JOHAN HELINGE wtthgeschickt sijnde om de predigers van Rune ende Blidenstede binnen in de vergaederinge te vorderen om t'anhoeren lesen de commissie van Sijne Gen., heft wedderom ingebracht, dat deselve predigers van Rune ende Blidenstede hem ten andtvoert gegeeven, dat haere oevericheit haer belast hebbe sich geensints alhijr in te laeten, dursten alsulcken last oick niet overtreden, ende dat si alhijr waeren gecompareert om haer particuliere te remonstreeren ende niet om eenige kercklicke saeken, doch wilden noch eenige saeken in de vergaederinge oevergeeven.

Ende naedat den comparanten voorgelesen was de commissie des h. ACRONII, is geprocedeert tot d'examinatie, als volget.

Suidwolde.

Den scholts ende kerckvoegden tot Suidwolde verclaeren jegenwoerdich geenen pastoer te hebben, maer seggen oeverall daerom wtth te sijn, dat si eenen godtsaligen prediger becoemen meugen, dat haeren schoelmeester sich wel draege ende de kinderen vlijtelick institueere, dat oick de kerckvoegden van haeren ontfanck ende wtthgaeve goede reeckenschap doen.

Sijn eintelijck bi den h. ACRONIO vlijtelick vermaent te arbeiden om een prediger te meugen hebben. Is oick henluiden beloeft, dat men met haer daervoer sal sorgen ende haerluiden eenen godtsaligen man toe-seinden.

Cockange.

ALBERT MEUWES, schults op Cockange, met twee kerckvoegden erschijnende, verclaerden nu nieulix eenen MEINARDUM BERNARDI wtth Oestvrieslandt tot eenen prediger beroepen ende angenoemen te hebben, maer dat hi nu derwarts waere vertrocken om sijne saeken te schicken. Ende verclaerde den schults in absentie van de kerckvoegden, dat deselve kerckvoechden jaerlix van haer ontfanck ende wtthgaeve goede reeckenschap ende reliqua deden. Seggen mede, dat den voernoemden pastoer ombtrent 14 daegen bi haer hebbe gewest ende dat deselve haer seer wel anstae. Sijn volgens doer den heere ACRONIUM vermaent, dat si sullen vlijtich ter kercken gaen, Godts woert hoeren ende haer levent daernae anstellen etc.

Meppel.

Den schults ende volmachten van den heere ACRONIO gevraegt sijnde, waerom si soelange sonder prediger gewest ende gheen anderen sedert

tvertreck **EVERHARDI JOHANNIS CAMPI** beroepen hebben, geeven ten andt-woert, dat si wel geerne gemelten **EVERHARDUM** wedderom begeert hadden, oick tot sulcken einde hem eenige maelen van nieuws beroepen, maer dat hi **EVERHARDUS** ondertusschen si verstorven, doch verclaeren eenen **HERMANNUM RIBBIUM**, prediger tot **Husum** in **Goelandt**, alsnu beroepen te hebben, dan dat de gemeente aldaer noch oick het classis van **Amsterdam** hem niet geerne soude misten, gelijk si sulx bi acte desselven classis betuigen. Versoeken niettemin, dat de heeren **Gedeputeerden** haerluiden een voerschrift tegens anstaende **Maendaege** ant classis van **Amsterdam** wilden medeelen, ten einde si denselven prediger becoemen mochten, twelck haerluiden is vergunt.

Van de kerckvoegden verclaeren si, dat deselve in haere bediening sich wel quijten, item dat den schoelmeester insgelix si sonder opspraeke.

Sijn eintelick vermaent wel vlijtich opte leere ende leevent dess te beroepenen predigers te letten, ende bialdien tselve beroep mochte coemen te faelgeeren, dat si alsdan neerstelick sich nae een ander prediger ommissen wilden.

Colderveen.

HERMANNUS JOHANNIS, pastoer, geexamineert sijnde verclaert goet contentement an sijne gemeente te hebben ende dat deselve vlijtelick ter kercken ende een goet deel van deselve ten nachtmaele gaen, dat den schoelmeester sich wel draege, sonder nochtans dat hij wete, oft hi oick den **Catechismum** leere, waervan hi vermaent iss daarvan oculaire inspectie te moeten neemen, oick het oege daerop houden, oft hi oick sijne schoole holde conform der kerckenordninge, twelck den pastoer beloeft heft.

Ende betuiget verners, dat de kerckvoegden sich in haeren dienst quijten naer behoeren sonder opspraeke. Item segt, datter alnoch eenige personen in concubinaetschap leeven, daarvan hem belast iss de naemen op een cedulken specifice oever te geeven.

De kerckvoechden ende volmachten verclaeren, dat haer prediger der gemeente oeverall lieff ende weert ende ordentlick totten kerckendienst gecoemen sij, ende dat hi int sammelen van een besloeten gemeente seer voele geproufijteert ende binaest wel tsestich persoenen toegewonnen heft. Geeven oick van haeren schoelmeester seer goede getuichniss.

Boevensdien verclaert **EVERT PIETERS**, kerckvoegt, dat hi hijrbevoerens seeckere persoene beslaepen hebbe ende dat hi daarmede si veraccordeert, sulx dat hi naemaels een andere persoene getrouwt hebbende van den prediger versocht heft proclamatie, twelck hem deselve hebbe geweigert. Ende wordt verstaen bi sententie van **drost** ende **24** etten voer weinich

jaeren de eerste beslaepene persoene voer sijne echte huissvrouwe verclaert te wesen.

Nijeveen.

GODEFRIDUS PAULI, pastoer, opte voergestelde articulen van de visitatie geexamineert sijnde verclaert, dat de kerckvoechden van haeren ontfanck ende wtthgaeve goede reeckenschap doen, dat sijne gemeente sich wel draege ende vlijtich ter kercken ende een goet deel van deselve ten avondtmaele gaen, maer dat wel sess ofte soeven persoenen in onechtschap sitten sonder nae der kerckenordninge gecopuleert te wesen. Sijnde den pastoer belast de naemen van deselve schriftelick oever te geeven, twelck hi beloeft heft. Segt oick, dat hi bi gebreke van een schoelmeester de kinderen selfs geinstituteert hebbe.

De kerckvoegden ende volmachten behoert wesende, verclaeren een goet benoegen an haeren pastoer te hebben, begeeren hem oick wel te behouden. Seggen mede, dat hi sijnen dienst wel verwaere ende hem voer een goet prediger bedancken.

Havelte.

STEPHANUS NICOLAI, pastoer, gevraegt sijnde gift goede getuichnisse van sijnen schoelmeester, dat hi den Catechismum leere ende de kinderen vlijtelick onderrichte, oick nu onlanx mede ten nachtmaele gewest sij, dat de jegenwoerdige kerckvoegden sich wel draegen, maer de voergaende soe taliter qualiter haeren dienst verrichtet hadden, oick maer eenmaele, sedert hi daer gestaen hadde, sijne reeckenschap gedaen. Segt nochtans oever de gemeente niet te hebben te claegen, maer dat si wel ter kercken ende eensdeels mede ten nachtmaele gaen.

Den schults, particulierlick ingeroepen sijnde om getuichniss van den voernoemden prediger ende kerckvoegden te geeven verclaert, dat STEPHANUS NICOLAI noit bi de gemeente aldaer si beroepen, sonder dat hij weet, met wat middel hij aldaer sij ingecoemen. Noepende sijn leevent ende leere segt, dat hi voermaels seer crackeelich met de gemeente sij gewest, maer dat sulx nu temelick toegae. Van sijne leere souden de heeren selfs connen ordelen, als si hem maer hoerden predigen. Oever den dienst der kerckvoegden hebbe hi niet te claegen. Verclaert oick, dat tot Uffelte een olt man woene, JOHAN ROELOFFS genoempt, die in oopenbaere eebreuck leewe.

De kerckvoechden behoert sijnde seggen, dat de gemeente goet benoegen an den pastoer hebben, weeten oick anders niet, dan dat deselve hem gerne begeeren te holden, oick met niemant eenigen twist hebbe als met den schults. Seggen oick mede van den eebreecker, als voeren gesecht iss. Getuigen oick datter eenige Menniten woenen, die haere kinderen verweigeren te laeten doepen.

Wapsterveen.

FOPPIUS HILARIJ, pastoer, getuiget van sijne gemeente, dat se vlijtich ter kercken gaen ende oever deselve gansch niet hebbe te claegen, alleenelick datter niemant ten nachtmaele en gae. Van de kerckvoechden weet hi niet anders, dan dat sich deselve geduirende sijne bedieninge in haeren dienst wel hebben gequeeten.

Den kerckvoegden ende volmachten getuigen van haeren pastoer, dat hi, voer soeveele si verstaen, in sijne leere tamelick sij ende hem oick wel begeeren te holden, bialdien de heeren selffs hem goetkennen. Dan verclaeren geenen schoelmeester te hebben.

Vledder.

Den kerckvoegdt met de volmachten seggen, dat haer pastoer voerleden Paeschdach deser werlt sij oeverleeden, ende dat se geerne willen omme-sien nae een ander prediger, dat de kerckvoechden van haere bedieninge sich wel quijten. Haeren schoelmeester sij vertrocken om sijne studia vorder te vervolgen, maer vermeenen tegens ankompstigen winter een ander schoelmeester te beroepen.

Sijn volgens vermaent goede opsicht te draegen, dat de giestelicke goederen niet verquist ofte verruckt worden, item dat se daerom arbeiden om eenen anderen prediger te beroepen.

Dieveren.

TEMO VAN ASSCHENBERG, pastoer, nu nieuwlux in den dienst tot Dieveren gecoemen sijnde, weet van den ommestant der gemeente gansch geen getuichniss te geeven.

Den schults gehoert sijnde verclaert, dat de kerckvoegden sich in haeren dienst, voer soeveele hi weet, insgelix oick den schoelmeester wel quijten. Ende iss bi den h. ACRONIO versocht, dat hi den schoelmeester vlijtelick wil vermaenen sich voer dronckenschap te wachten ende in alles sich te draegen, als een lidmaete Christi behoert, twelck den schults heft angenoemen.

De kerckvoechden insgelix gehoert refereeren sich totte verclaeringe van den schults, dan voegen daerbij, datter alnoch eenige personen woenen, die nae der kerckenordninge niet gecopuleert sijn vermidts tgebreck des predigers.

Jovis 21 Aprilis 1608.

Dwingeloe.

De kerckvoegden ende volmacht verclaeren jegenwoerdich geenen prediger te hebben, maer versoeken, dat de heeren haerluiden behulpelick willen sijn, dat se eenen gequalificeerden prediger becoemen meugen. Van haeren schoelmeester verclaren si, dat de gemeente met hem gansch

niet en sij gedient, ten ansiene hij sich met verscheiden carspelsdiensten, soe met schatboeren als de contributien nae Lingen te draegen, vermenge. Nochtans dewile oeverall in de landtschap Drenthe soemertijts geen schoele gehouden wordt, is bi de heeren verclaert, dat hi dit loepende soemer in sijnen dienst bi provisie sal continueeren, maer denselven tegens twinter verlaeten, ten waere de gemeente hem in den schoeldienst begerde te holden, in welcken gevalle hij sich de schatboerderije ontslaen sall, ofte andersints niet toegelaeten worden.

Sijn eintelick bi den h. ACRONIO vermaent, dat se goede opsicht sullen hebben opte kerckengoederen, dat deselve niet gedistraheert ofte verruckt en worden.

Rune ende Blijdenstede.

PATROCLUS ROMELINCK, p. tot Rune, ende BERTOLDUS PAULI, p. tot Blidenstede, ingeischet wesende sijn erscheenen. Ende naedat bi den h. JOHANNE ACRONIO haer geoepent was den last ende commissie van Sijne Gen. met verclaeringe, tot wat einde dese classicale ende kercklicke visitatie streckte, is denselven gevraecht, oft si sich mede immitteeren ende de commissie van Sijne Gen. submitteeren wilden.

Hebben daerop geantwoerdet, dat si voer haere persoenen in alle gehoersaemheit daertho willich ende bereit sijn, maer dat se sonder last ende voerweten van den heere van Rune, die voer eenige daegen buten de provincie vertrocken sij, sich in dese versamelinghe niet dorven instellen. Versochten daerom, dat men sulx henluiden voer ditmael wilde verlaeten ende voer geexcuseert houden, opdat si niet mochten coemen te vallen in de ongunst van den gemelten heere van Rune. Verclaeren oick, oftwel den heere van Rune haer wel geconsenteert heft opte ordentlicke classicale vergaedingen te erschijnen, nochtans dat denselven heere van Rune haerluiden expresselick heft geboeden op alsulcke forme van citation niet te compareeren ofte sich in te stellen.

Nae eindinge van de voergaende generalia iss geprocedeert totten examinatie der visitatiearticulen als voeren.

Colderveen.

HERMANNUS JOHANNIS, pastoer tot Colderveen, vertoent hebbende sijne beroepinghe ende testimonium examinis, ende gehoert wesende de getuichnisse van eene van de heeren Gedeputeerden ende secretaris des collegii, die oever d'examinatie des gemelten HERMANNI JOHANNIS mede praesent gewest sijn, is voernoemde HERMANNUS totten prediger deser landtschap geaccepteert ende angenoemen. Heft oick bi onderteeckeninge sijnes naemens in den classicalen protecoll beloeft de oprechte Gereformeerde religie volgens den inhoudten van den Heidelberchschen Catechismus geduirende

sijn leevent te predigen ende te gelooven d'articulen, in deselve met oick in de Nederlantsche Bekentenisse vervaetet. Ende iss hem volgens bi den heeren ACRONIO totten predigampte geluck ende saelicheit gewonschet ende voerts vermaent, dat hij naerstich wil studeeren ende de goede hoepe, die hi albereits gegeeven heft, vermeerderen.

Nijeveen.

GODEFRIDUS PAULI, p. tot Nijeveen, vertoeneende sijne beroepingende ende testimonium examinis, ende sijne gaeven int predigen gehoert wesende midtsgaeders sijn andtvoert op seeckere bi den h. ACRONIO voergestelde vraagstukken, is bevonden ende verclaert totten predigampte alnoch niet duchtich te wesen, sulx dat men hem totten dienst tot Nijeveen niet can dulden. Niettemin omdat men hem in sijne saeken soeveel soude accommodeeren ende faueur betoenen, als moegelick iss, is geresolveert, dat men hem soe hi wil in den schoeldienst tot Beilen, die zedert den lestgehouden classe generali heft gevaceert, sal instellen. Ende alss hi daernae bevonden sall worden in den examine te konnen bestaen, dat hi alsdan totten predigampte sal worden gerecommandeert ende tot alsulcken plaetze gepromoveert, als nae sijne qualiteiten bevonden sall werden te behoeren.

Havelte.

STEPHANUS NICOLAI, p. tot Havelte, heft niet sonder suspicie eenige pampieren vertoent, tot sijner saeken noepende tbewijss sijns examinis ende beroepingende van de gemeente gansch niet dienstlich. Ende bevonden wesende, dat hi met goede stichtinge aldaer niet langer solde connen staen, nochtans ter consideratie van sijnen staffen olderdoem hebben de heeren Gedeputeerden neffens den heere ACRONIUS deur tusschenspreken den pastoer met den schults, kerckvoegden ende volmachten sulx veracordeert ende in der vrundtschap gescheeden, dat den pastoer den dienst aldaer verlaeten ende sich naer einen anderen sal ommesien meugen, dat oick de gemeente sal vrij staen eenen anderen bequaemen prediger te beroepen, midts dat de voernoemde kerckvoechden gemelten STEPHANO eens geeven ende volgen laeten sullen een volcoemen halffjaer pacht, gelijk deselve toekoemende Martini sullen coemen te verschijnen, ende he geduirende sijnen dienst ontfangen heft. Soeveole de resten angaet, die den pastoer secht alnoch onder eenige ingesetenen wttstaen te hebben, is hem geacordeert, dat hi den executeur tot inninge van deselve sal gebruicken meugen.

Wapsterveen.

FOPPIUS HILARIJ, p. op Wapsterveen, van den h. drost ende Gedeputeerde an de gemeente tot Wapsterveen hijrbevoerens geschickt sijnde, ende gelesen sijne testimonia examinis des ministerii van Campen, is

tselve wel voer goet gekent, maer dewile wth sijne gehoerde gaeve van predigen geordelt wordt, dat deselve wel beter mochte gevallen sijn ende oeversulx wel redenen hadde met hem ernstlicker voert te vaeren, nochtans om verscheidene ende praegnante consideratien, is voer ditmael alnoch totten predigampte geadmitteert, sulx dat hi bi provisie den dienst aldaer sal moegen vertreden onder sulcke conditien, dat hi t'allen tijden gehouden sal wesen sich dem examini t'onderwerpen, sullende tot naerdere dispositie sijnes dienstes onseecker sijn, sonder dat hi oick van deser plaetzen sal moegen vertrecken sonder voerweten van de heeren Gedeputeerden.

Dieveren.

TEMO VAN ASSCHENBERG, bi de gemeente tot Dieveren angeschreeven ende versocht sijnde deselve als prediger te willen bedienen ende den kerckendienst vertreden, verclaert voeralsnoch niet geexamineert te wesen. Doch omdat de gemeente tot Dieveren met den kerckendienst besorget ende henluiden de sacramenten wthgereickt moegen worden, ende den tijtt toe cort viel om volcoementlick te worden geexamineert, heft de heer ACRONIUS angenoemen, indien soevoele tijts suppediteert, toekomende Saeterdaege voermiddach met gemelten TEMONE een praeexamen te holden.

Veneris 22 Aprilis.

Comparanten des classis Rolde.

Vrees.

EILARDUS HUISMAN, pastoer, JOHAN TEN BERGE, schults, EGBERT WETSINGE, JAN BENSINGE, kerckvoegden, TESE LAMBERTS, volmacht.

Norch.

BERNARDUS JOANNIS, pastoer, HENRICK JOBS, onderschults, WILLEM JACOBS, JOHAN PELINGE, kerckvoegden, JOHAN FLORIS, volmacht.

Roeden.

ANTONIUS FREDERICI, pastoer, EVERT BARRINGE, schults, ROTGER STAEL, volmacht.

Roederwolde.

LUICHEN JANSEN, kerckvoegt, EGBERT CORNELIS, volmacht.

Eelde.

JOHANNES DE BRUIN, pastoer tot Eelde ende Roederwolde, WILLEM ALTINCK, schults, EGBERT DE MEPSCHE, kerckvoegt, HENRICK HARTLIEFF, volmacht.

Peise.

WIGBOLDUS MONTANUS, pastoer, HENRICK BREMER, onderschults, JACOB LUNGE, WICHER SCHUIRINGE, kerckvoechden, BARTOLT EBBINGE, LUICHEN HIDDINGE, volmachten.

Sutlaeren.

JOHANNES WIRICHIUS, pastoer, JOHAN VAN SELBACH, kerckvoeget.

Anloe.

HENRICUS STROMBERGIUS, pastoer, JOHAN LAURENS, schults, HERMAN OTTENS, COEP HOENDRICK, kerckvoegden, BAEREIT WESSELINGE, JASPER HARMENS, volmachten.

Rolde.

WILHELMUS JOHANNIS, pastoer, HOB0 te Eeckhaer, kerckvoegdt, JAN t'Amelte, volmacht.

Beilen.

PAULUS ANTONII, pastoer, ROELOFF MENSEN, schults, JOHAN SMEEFINCK, kerckvoegdt, HENRICK JOESTS, volmacht.

Westerborek.

LAMBERTUS HENRICI, pastoer, JOHAN NIJSINCK, schults, ALBERT LEFFERTS, kerckvogdt, JOHAN WOLBERTS, volmacht.

Volget d'examinatie generael.

Vrees.

EILARDUS HUISMAN, pastoer, opte voergestelde articulen verclaert, dat hi in den carspel hebbe voermaels gehad 13 communicanten, maer dat hi vernidts den twist, die hi een jaer ofte twee met den zal. schoelmeester heft gehad, verhindert sij eenich vordel in de kercke Christi te schaffen ende sulx te continueeren, daervan hi bi den heere ACRONIO onderricht ende gecensureert iss.

Segt mede, dat de samptlicke ingesetenen wel vlijtelick ter kercken gaen. Met den tegenwoerdigen schoelmeester secht hi noch vrundtschap noch vijandschap te hebben, doch secht dat hi den schoeldienst wel verwaere. Van de kerckvoegden getuiget hij, dat deselve sich in haeren dienst wel quijten. Van den heeren ACRONIO geinjungeert sijnde om sich tegens morgen te praepareeren tot een predige, heft geantwoerdet, dewile hi van elders een beroep hadde, wilde hi morgen sijne dimissie geerne versoecken, sich onder dien schijn van de predige excuseerende.

Den schults, kerckvoechden ende volmacht gevraegt sijnde van des pastoers leere andtwoorden, dat als de heeren hem soudent moegen hoeren ende examineeren, deselve alsdan van sijne leere ende weetenschap soudent moegen ordelen. Noepende sijn leevent ende wercken getuigen, dat hi voer drie ofte vier jaeren de croegen meer besocht hebbe alss nu, doch affirmeeren, dat hij hÿrbevoerens in lesten tijde sich getrouwlick gedraegen ende de krancken wel gevisiteert heft. Den pastoer wilden si niet geerne laeten vaeren, vermidts t'carspel alnoch eenige saeken met hem heft te liquideeren. Ende heft de heer ACRONIUS henluiden vermaent, bialdien hi

geraecte te vertrecken, dat si sich volgens de kerckenordninge binnen tijtt van sess weecken nae eenen anderen prediger sullen ommesien. Verclaerden daernae de kerckvoegden, dat noch si noch haeren voergaende kerckvoechden lesen ofte schrijven condon.

Eintelick de voernoemde prediger wedderom ingeeisschet ende hem gelast sijnde sich rondelick te verclaeren, ofte hi van meininge sij van Vrees te vertrecken, heft geandtwoerdet: jae. Volgens twelcke hebben de heeren Gedeputeerden sulx angenoemen ende beloft hem dimissie te verleenen, ende iss den schults, kerckvoechden ende gemeente sulx angesecht, midts sich in de beroepinge van een ander reguleerende, als voeren gesecht iss.

Norch.

BERNARDUS JOHANNIS, pastoer, op voergestelde articulen gevraegt wesende verclaert goet contentement te hebben an sijne gemeente, sulx dat hi deselve bedancket, oick temelick well ter kercken gaen, maer dat sommige van de carspelluiden onder de predicatien in der herbergen drincken, ende in eenige andere poincten de placcaete van Sijne Gen. contravenieeren. Segt oick, datter sijn niet meer als tijn persoenen, die ten nachmaele gaen. Van sijnen schoelmeester gift hi seer goede getuichnissen, ende dat hi seer neerstelick de kinderen instrueere, maer dat d'ingesetenen wat traeg sijn in de kinderen ter schoelen te brengen. De kerckvoegden draegen sich wel, doen alle jaeren van haar ontfanck ende wthgave goede reeckenschap.

D'onderschults met de kerckvoechden ende volmachten verclaeren met haeren pastoer seer wel gedient te wesen, datter oick niet eine van de gemeente sij, oft se begeeren hem wel geerne te behouden. Van den schoelmeester seggen se, dat hi wel wat vlijtiger mochte sijn. Doch iss den pastoer vermaent den schoelmeester t'adhorteren, dat hi sich in sijnen ampte vlijtich schicke ende sich in alles draege, dat de gemeente contentement hebbe ende claegeloes gestelt worde. Getuigen verners in alles in haer carspel geen onordninge te wesen.

Sijn eintelyck doer den h. ACRONIO vermaent, dat si als d'ansienlixten de gemeente met goeden voerganck wilden stichten, ende haer belast de gemeente an te seggen, dat si Sondaeges onder de predicatie de oepentlicke herbergen sullen schouwen, op poene dat de contraventeurs nae de placcaete van Sijne Gen. ernstlick gestrafft sullen worden.

Roeden.

ANTONIUS FREDERICI, pastoer, verclaert datter in Roeden geen schoele geholden worde, vermidts geen opkompsten daertho sijn, dan segt, dat HENRICUS KRLJTH voerleden winter sonder consent der h. drost ende Gedeputeerden ende tegens wille des pastoers eenige kinderen geleert

hebbe. Van de kerckvoechden verclaert hi, dat eener van deselve onlanx si doet gevallen, ende dat EVERT BARRINGE voermaels kerckvoegd gewest nu schults sij, ende dat de E. JOHAN TEDEMA de kerckvoechschap niet hebbe willen aanneemen, sulx dat jegenwoerdelick aldaer geen kerckvoegden sijn. Sijne gemeente segt hi, dat oft si wel temelick ter kercken gaen, nochtans der religie niet verwant sijn, dat oick de gemeente daer seer voele drincken, ende van den pastoer vermaent sijnde te desisteeren hem verachten, dat niettegenstaende den drost voer eenigen tijtt acht personen genoempt hebbende de kercke te laeten decken, sij evenwel daer van in versuimeniss blijven. Verclaert oick gemelte pastoer, dat onderwijlen doer den adversanten van de religie opten Spijcker aldaer bij eenen paep predige gedaen ende kinderen gedoopt worden.

Den schults ende volmachten tot Roeden gehoert getuigen van den pastoer, dat de gemeente hem wel mach lijden ende dat hi oick sijnen dienst wel vertrede. Ende verclaeren van de qualiteit der gemeente, datter een quaet gespuis woene, sulx dat de personen, die nergens metter woeninge connen verblijven, sich aldaer begeeven ende nedersetten. Verclaeren oick, datter op voerleden Lichtmissendach st. no. vier sleden met volck wth Groningen sijn gecoemen, bi sich hebbende een mispaep, ende dat deselve nae gedaenen haeren dienst (opte Spijcker geschiet) denselven dach wedderom nae Groningen waeren vertrocken. Eintlick sijn sij gelast alle verduisterde kerckengoederen bi den h. doctorem MELLEUM BRUNSEMA als advocaet-fiscael getrouwlick an te geeven. Versochten den scholts ende volmachten lestelick, dewile haer pastoer soe weinich onderholts hebbe ende Roewolde met Roeden een scholtamt sij, dat Roewolde bi Roeden int stuck vant predigamt gecombineert mochte werden.

Roederwolde.

JOHANNES DE BRUIN, p. tot Roederwolde, verclaert an sijn gemeente aldaer te hebben een goet benoegen, ende dat eenige van deselve mede ten nachmaele gaen, sonder dat hij weet bi deselve eenige onordningen te wesen, behalven datter twee ofte drie Wederdopers sijn, doch holden sich deselve ingetoegen. Verclaert mede, dat aldaer een seecker persoon sich bi de weduwe van sijn zal. broeder gelecht heft ende, doer den prediger onderricht sijnde, solde leetwesen betoent ende sijnen vaeder om vergiffnisse gebeden hebben. Noepende den schoolmeester, oftewel den pastoer van denselven goede getuichnisse gift, dewile hi oeverst sonder voerweten van de h. drost ende Gedeputeerde ende den classe ende tegens de sijnodale resolutie van den jaere 1602 den schoeldienst heft angeveerdet, is den pastoer daeroever gecensureert, dat hi sulx hebbe toegelaeten sonder op de voerss. resolutie, bi hem mede onderteeckent, gelett te hebben. Is hem oeversulx ernstlich gelast den gemelten school-

meester daertoe te holden, dat hi de voerss. resolutie ende kerckenordninge genoechdoe. Van de kerckvoechden getuicht den pastoer, dat si sich in haere administratie wel quijten sonder dat hij weet, dat bi denselven eenige kerckengoederen ondergeslaegen werden. D'eine kerckvoegdt, LUICHEN JANS genoempt, solde eenigen smack van de Mennisterije hebben.

LUICHEN JANS, kerckvoegd, gehoert sijnde bekent smaeck te hebben van de religie der Wederdoepers, die binnen Amsterdam eene oepenbaere kercke toegelaeten iss, ende dat derselver leere niet onrecht sij. EGBERT CORNELIS als volmacht van Roewolde secht geene eigentlicke wetenschap te hebben, om wat redenen gemelten LUICHEN JANSS tot kerckvoegdt sij gekoeren, ende verclaert bi hem vrembt genoemen te wesen, als hi hoerde, dat denselven LUICHEN tot kerckvoegdt was gecoeren. Van den pastoer verclaeren si beide, dat hi der gemeente stichtelick sij ende doer hem wel gedient sijn.

Ende alsoe voernoemde LUICHEN JANSS opte positie van den heere ACRONIUS, van oft hi de Gereformeerde religie ofte eenige van de Wederdoepers leere anhinck, sich niet wilde resolveeren ende verclaeren, ende geconsidereert, dat hi volgens de kerckenordninge tot denselven dienst niet behoert geadmitteert te worden, is geresolveert, dat men de van Roederwolde sal anschrijven, dat si een ander kerckvoegdt in sijn plaetss committeeren sullen.

Eelde.

JOHANNES DE BRUIN, insgelix prediger tot Eelde, verclaert noch oever de gemeente, daarvan een goet deel mede ten nachtmale gaen, noch oever de kerckvoegden noch oever den schoelmeester te hebben eenige clachten, alleenlyck dat eene van de kerckvoegden, JOHAN MELIS genoempt, sijn kindt verweigere te laeten doepen, ende bi den pastoer daarvan vermaent sijnde, dat hi alsdan met hem schertse. Dan claecht, datter groete onordningen geschieden met drincken in der herbergen onder de predicatie.

Den schults, kerckvoechd ende volmacht geeven haeren pastoer in alles seer goede getuichnisse, dat hi oick de combinatie van Roederwolde met voorweten ende consent van de gemeente hebbe angeveerdet, dat oick met de saeken der kercken van verduisternisse der goederen ofte andersints gansch geene swaericheit sij. Entlick iss den schults gelast den herbergiers te vermaenen geene gelaegesluiden onder de predicatie te setten, maer sich te reguleeren nae de placcate van Sijne Gen., hijrbevoerens gepubliceert.

Peise.

WIGBOLDUS MONTANUS, pastoer, verclaert dat de gemeente wel ter kercken

gae doch nu beter als hÿrbevoerens, oick twintich personen ten nachtmaele gaen, dat de kerckvoegden in voerleden weecke van eenige jaeren herwarts reeckeninge gedaen. Van den schoelmeester getuiget hi, dat hi sich wel holde ende de kinderen wel institueere, dan dat hi niet singen conne.

D'onderschults, kerckvoegden ende volmachten betuigen, dat den pastoer met goeden wille van haerluiden aldaer gecoemen ende beroepen sij, dat hi sich wel draege ende bedancken hem voer eenen goeden prediger in leere ende leevent. Seggen oick, soelange den schoelmeester met den pastoer eens sij, dat si denselven schoelmeester wel begeeren te holden, dan solden wel wonschen, dat hi betere gaeven int singen hadde.

Sijn eintlick bij den heere ACRONIO vermaent, dat si sich voertaen alsoe willen draegen ende in de vruchte des Hëeren holden, gelijk den pastoer van haer getuiget heft, ende dat si sorge voertan willen draegen, dat den pastoer sonder swaricheit becoemen meuge, tgene si hem belooft hebben, twelck deselve hebben angenoemen.

Suitlaeren.

JOHANNES WIRICHUS, pastoer, gift sijne gemeente een goede getuichnisse, dat si vlijtich ter kercken gaen, dat de kerckvoegden ende schoelmeester in haeren dienst sich getrouwlick quijten. Heft in alles niet te claegen, dan dat den schoelmeester niet onderholts genoegh heft.

Den kerckvoegdt gift den pastoer goede getuichnisse van leere ende levent, alleenelick dat hi wel wat vreedsaemer mochte sijn. Segt oick, dat de gemeente hem wel geerne behouden willen. Noepende den schoelmeester claecht hi, dat den pastoer, om de costerije tot sijn onderholt te moegen behouden, de gemeente geerne andere lasten solde willen opdringen.

Anloe.

HENRICUS STROMBERGIUS, pastoer, van de qualiteit der gemeente gevraegt sijnde, heft seeckere schriftelicke remonstrantie oevergegeeven, waerom goetgevonden iss sulx te schorzen, ter tijtt de saeke mette gemeente affghandelt sall worden.

Den schults, kerckvoegden ende volmachten verclaeren van haeren pastoer, dat de gemeente gansch niet met hem iss gedient, dat hi sich daegelix met dronckenschap verloept, dat de feilen hem tot verscheiden maelen gepardonneert ende beterschap beloeft hebbende evenwel sich tot meermaelen daernaewedderom verloepen, sulx dat de gemeente van hem ende sijnen dienst begeerde ontslagen te wesen, ten ansiene hi doch met geene stichtinge aldaer langer solde connen staen.

Den pastoer daerop gehoert wesende segt, dewile den schults geduurende des pastoers dienst niet als schoeringe in de kercke gesocht heft,

dat hi oick bij alsulcke luiden niet langer begeere te blijven ende oever-sulx van sijnen dienst wel ontslaegen wesen.

Daerop wesende gelett, is bi de heeren alsulcken quijtinge van beiden sijden angenoemen ende verclaert, dat de van Anloe nae eenen anderen prediger ende den pastoer nae eenen anderen dienst sullen moegen ommesien.

Rolde.

WILHELMUS JOHANNIS, pastoer, gift getuichnisse van sijne gemeente, dat si wel ter kercken gaen wthghesondert in den tijtt van den bouw. Segt dat si alsdan weinich ter kercken coemen, als het tijtlicke voer het giestlicke praefereerende. Segt oick, dat de van Witten als de vurste van de kercke geseten weinich in de kercke erschijnen, als oick doen die binnen Assen haere residentie houden. Segt geene communicanten te hebben, doerdien d'ingesetenen wth vrese des vijandts sulx naelaeten. Verclaert oick, dat bi gebreecke van een schoelmeester hi de kinderen selffs hebbe geïnstituert. Van de kerckvoegden secht hi niet anders te weten, dan dat deselve haere administratie wel verrichten, maer dat in langen tijtt sijnes bedunckens daarvan geen reeckenschap geschiet iss.

Hobo t'Eeckehaer kerckvoegdt, alleen erschijnende vermidts d'andere voegden gisteren avondt nae huiss gegaen ende voeralsnoch niet wedderomgecoemen waeren, segt dat hi oever den pastoer niet hebbe te claegen. Van den standt der gemeente weet hi weinich te seggen. Segt vier jaeren kerckvoegdt gewest te sijn sonder oit reeckenschap gedaen te hebben. Gevraegt sijnde, oft oick wel in twintich jaeren herwarts reeckeninge geschiet sij, weet daerop niet t'andtwoorden, sulx dat hi met stilswijgen schijnt de vraege voer waer te confirmeeren.

Beilen.

PAULUS ANTONII, pastoer, getuiget van sijne gemeente, dat deselve vlijtelick ter kercken gaen ende dat noch dese leste maele oever tsestich personen gecommuniceert hebben, sulx dat hi oever deselve int geringste niet hebbe te claegen, maer haer in alles bedancke. Van de kerckvoegden verclaert hij, dat deselve sich insgelix wel draegen ende goede reeckenschap van haere administratie doen. Verclaert verners, dat hi geerne saege ende daerom oick vlijtelick arbeide. dat dese jegenwoerdige schoelmeester JOHAN KREMER de holdinge van de schoele verboeden mochte werden volgens de resolutie van den generaelen classe, den 7 September 1607 binnen Beilen gehouden. Ende iss volgens geresolveert, dat men JOHAN KREMER ernstlich sal anschrijven, dat hi soe daetelick den schoeldienst sal verlaeten op poene van arbitrale correctie.

Den schults, kerckvoegt ende volmacht verclaeren oever haers pastoers leere ende levent int geringste niet te claegen te hebben, ende dat hi

der gemeente lieff ende weert sij. Angaende haeren schoelmeester seggen, dat het beroepen ende onderhouden des schoelmeesters stae tot des predigers laste volgens taccort, met hem opgericht ende bi de heeren Gedeputeerden geaggreert. Moegen daerom wel lijden, dat een ander schoelmeester der kerckenordninge gemess in den schoeldienst beroepen werde.

Westerborck.

LAMBERTUS HENRICI, pastoer, gevraegt sijnde, dewile hi soeseer jonck van jaeren sij, met wat voegen hi totten kerckendienst aldaer si gekoemen, daerop hi met oick sijn vrouwen vaeder N. VAN WTERWIJCK neffens hem compareerende ten andtwoert geeven, dat de E. JOHAN VAN STEENWIJCK als collator van de kercke tot Daelen hem hebbe geconfereert de pastorye aldaer, ende dat hem int derwarts reisen bi de van Westerborck den dienst aldaer si gepraesenteert, ende dat de h. Gedeputeerden als medecollatoren van wege de van Dickninge alsulcke presentatie hebben geconfirmeert onder conditien, dat hi den classi ende examini sisteeren, ende bi den classe totten predigampte geadmitteert werden solde.

Dewile oeverst hi sich dem examini niet gesubmitteert maer sulx voorbigegaen heft ende dessnietgegenstaende de sacramenten bedient, is daeroever seer ernstlich gecensureert ende hem tot poene opgelecht, dat hi voer een tijtlanck nae den predigampte niet aspireeren sal maer alleene den schoeldienst, soe hi will, aldaer anveerden, ter tijt hi in examine sal connen bestaen ende totten predigampte duchtich verclaert sal wesen.

Den scholts, kerckvoegdt ende volmacht verclaeren, dat de kercke sedert tvertreck GERHARDI GEORGI heft gevaceert. Bekennen desen jogenwoerdigen LAMBERTUM totten predigampte niet bequaem noch capabel om eenige vruchten van de pastorije t'ontfangen. Doch iss verstaen, bialdien de gemcente hem etwes wth gratie te goede wil doen, sal hi sulx hebben te genieten. Is volgens den schulds, kerckvoegdt ende volmacht opgelecht binnen den tijt van sess weecken eenen anderen prediger te beroepen.

Sabathi 23 Aprilis 1608.

Volget d'examinatie particulier, sijnde tot praeses erwelet PAULUS ANTONII, prediger tot Beilen.

Norch.

BERNARDUS JOHANNIS, pastoer, verdoent hebbende sijn testimonium examinis ende beroepinge van de gemeente tot Norch, is tselve voer goet gekent ende alnoch in den predigampte bestediget. Geeven hem de broederen des classis van sijn leere ende leevent seer goede getuichniss, ende dat hi sij een oprecht, froem man ende een godzalig prediger.

Roeden.

ANTONIUS FREDERICI, pastoer, bi de h. drost ende Gedeputeerde tot Roeden geschickt sijnde, heft vertoent sijn testimonium examinis, twelek bevonden iss niet absolut te sijn. Ende omdat hi des te beter in officio gehouden ende tot studeeren angeporret worde, is bi meesten stemmen goetgevonden ende hem opgelecht, dat hi t'allen tijden gehouden sal wesen sich dem examini te submitteeren sonder sijnen naedeel. Is oick bi de broederen des classis geordelt, dat hi tot Roeden, dewile aldaer het meeste volck seer woest ende wilt iss, met vrucht ende stichtinge niet can staen, maer dat aldaer een ander prediger, meerder ansient ende autoriteit hebbende, wel behoerde ingestelt ende hi ANTONIUS op een ander sijner qualiteit betaemende plaetss gerecommandeert te worden. Is eintlick bi den h. ACRONIO vermaent sich in sijnen dienst wel te quijten, vlijtich te studeeren ende in alles sich sulx bevlijtigen, dat hij sijne gemeente stichtelick sij.

Eelde ende Roederwolde.

JOHANNES DE BRUIN, pastoer, vertoent hebbende sijne beroepingen van beide plaetzen ende testimonium examinis, iss sulx geaprobeert ende hi voer prediger in desen landtschap geconfirmeert. De predigern des classis van sijn levent ende ommeganck omgevraegt sijnde seggen, dat si niet anders weeten, dan dat hij sich in alles wel draege ende bi sijne gemeente goede vrucht schaffe. Is oick bi provisie dese combinatie der voerss. beide kercken in weerden gelaeten, ter tijtt daerinne naerder solde wesen gedisponeert.

Is bi den h. ACRONIO neerstelick vermaent, dewile hi in sijne joaget niet heft gestudeert, dat hi te meerder vlijt sal anwenden int lesen van goede authoren, opdat hij sijne gemeente de leere des h. evangeliij sulx moege voerdragen, dat deselve daerdoer gestichtet meugen worden.

Peise.

WIGBOLDUS MONTANUS, pastoer, vertoeneende sijn testimonium examinis secht sijne beroepinge thuis gelaeten ende vergeeten te hebben, maer dewile de gemeente tot Peise gisteren van hem hebben verclaert, dat hi van deselve ordentlick si beroepen, is sulx geloeve gegeeven. De broederen des classis allegerden eenige swaericheit opte qualiteit des testimonii examinis, ter cause hi bij een proeffpredige de duchticheit sijns persoens totten predigampte te bewijzen hebbe verweigert. Daerop hi wesende ter andtwoerde gestelt ende verclaerende ieder tijtt daertho willich te sijn, alss maer sulx sonder passie ende wtth geene quaede meininge geschege, is hem alnoch opgelecht, dat hi voer den classe dess versocht sijnde een proeffpredige¹⁾ doen sall, om daermede te betoenen, oft

1) Hiervoor staat in marg.: „Is geschiet“.

oick sijne gaeven dem testimonio gelijkformich sijn, sullende niettemin in sijnen dienst continueren.

Suitlaeren.

JOHANNES WIRICHIUS, pastoer, bi de heeren drost ende Gedeputeerden tot Suitlaeren geschickt sijnde, heft sijn testimonium examinis vertoent, twelck voer goet angeseen ende hi voer prediger aldaer besteediget iss. Maer dewile de broederen des classis verclaeren, dat hi geene gemeente sammele, ende dat hi sich eenige maelen onordentlich ende buten betaelen hebbe gehouden etc., versoecken daerom de gemelte broederen, dat d'heer ACRONIO hem wel ernstlich believe te vermaenen, ten einde hi sijnen dienst vlijtichlick vertrede, neersticheit doe om eene gemeente te sammelen, alle dronckenschap vermijde ende sich nuchteren houde, oick met sijne gemeente vredelick leeve, twelck bi den h. ACRONIO getrouwlick is verrichtet in sulcker vougen, dat gemelte WIRICHIUS beterschap heft angeloebet.

Beilen.

PAULUS ANTONII, pastoer, vertoent hebbende sijne beroepinge ende seeckere getuichnissen sijnes voerigen classis ende gemeente van Rouveen, daer hi bevoerens heft gestaen, ende oft hi wel geen testimonium examinis heft te vertoenen, dewijle hi nochtans den tijtt van 29 jaeren den kerckendienst soe in Vrieslandt, Gelderlandt, Oeverijssel als elders heft vertreden sonder opsprake, soe wordt hi in den kerckendienst ende tot een prediger in dese landtschap geadmitteert ende geapproveert, daertho hem bi den h. ACRONIO geluck ende saelicheit gewonschet iss.

Rolde.

WILHELMUS JOHANNIS, pastoer, bi de h. drost ende Gedeputeerde tot Rolde geschickt, heft vertoent een versgelde acte de dato den 10 Martij 1606 bi onderteeckeninge ARNOLDI MARTINI, scribae sijnedrii Groningensis et ministri ibidem, daerbi bevonden werdt, dat hi sij geexamineert sonder verclaeringe nochtans, oft hi dem examini oick hebbe volgedaen. Daerop wesende gelett is hem opgelecht, dat hi bi acte ofte extract wth het classicale boeck des classis tot Groningen an sijnen specialen classen t'eerster vergaederinge sal exhibeeren ende vertoenen, dat hi volcoementlick geexamineert ende totten kerckendienst toegelaeten sij.

Alsoe oick bi taccort, twelck de van Rolde met hem oever de anneeminge sijnes dienstes hebben gehouden, bevonden wordt, dat hi bij provisie ende niet langer als een jaer sij angenoemen, is bi de heer [ACRONIO] ende den broederen des classis verstaen, dat hi an de heeren Gedeputeerden mede tegens de naeste vergaederinge van sijnen specialen classe an deselve classis sal vertoenen naerdere beroepinge des carspels desselven inholt, dat deselve hem nae expiratie des gemelten angenoemen jaers

wettelick beroepen prediger den dienst vertrede.

Eintelick hebben de broederen des classis Rolde hem beschuldiget, dat hi seer tot dronckenschap geneiget sij, ende dat men sorgt, dat tot eene besloeten gemeente te sammelen niet vlijts genoeg hebbe angewendet, versouckende oeversulx, dat der heer ACRONIUS hem ernstlich daeroever censureeren ende vlijtelick vermaenen wilde van de dronckenschap te desisteeren, oick meer vlijts tot een sammeling der gemeente anwenden, twelck bi den h. ACRONIO seer ernstlich is verricht met vordere anmeldinge van poene, dat bialdien hi oevermaels bevonden wordt sich in dronckenschap te hebben verloopen, hi van den predigampte affgesett sal worden, ende dat bi den classis van Rolde ernstlich in sulcken gevalle tegens hem sal worden geprocedeert. Ende volgens oever meer andere quaede proceduiren gecensureert wesende, iss hem angesecht, dat hi sich voortan sal houden in terminis, sijnde hem voer dese maele, dewijle hi vergiffniss begeert, sulx gepardonneert, ofte dat hi andersints arbitralick gestraft sal worden.

Ten affscheiden heft de heer ACRONIUS wth cracht van sijne commissie den predigers versocht haer strictelick te willen reguleeren nae de resolutien, hijrbevoerens in anno 1602 gestatueert, ende dat deselve hun wel wilden voersien totte inlaetinge van de nieuwe predigers tot het examen sonder daerin lichtveerdich te willen handelen, maer hun te reguleeren nae de ordonnantien, die dienangaende eerstesdaeges geconcipieert, bi den h. Gedeputeerden gearresteert ende den classibus respectivelick toegeschickt sal werden, dat deselve oick haere speciale classes willen holden sonder dronckenschap, ofte dat andersints de classen sullen moeten worden gesuspendeert.

Ende gevraegt sijnde, oft deselve oick van meininge sijn de articulen van den Heidelberchschen Catechismus geduirende haer levent te predigen ende geloeven d'articulen, in deselve met oick in de Nederlantsche Bekenteniss vervaetet, hebben deselve alle samptlick beloeft deselve voern. articulen geduirende haer levent lanck te predigen ende achtervolgen sonder daarvan aff te wijcken, dat si oick bereit sijn deselve met haere handen t'onderteekenen. Nae welcke gedaene verclaeringe heft d'heer ACRONIUS op begeerte van de h. Gedeputeerden beloeft tot sulcken einde vier exemplaren van de voernoemde Nederlantsche Bekentenisse te laeten inbinden ende deselve an de collegie eerstesdaeges oever te schicken, van dewelcke elcke classis een sal worden metgedeelt, sullende een in bewaerniss van de h. Gedeputeerden verblijven.

Ende vermidts den tijtt te cort viel om met TEMONE AB ASSCHENBERG,

beroepen prediger toe Dieveren, seecker praeexamen te houden, ten ansiene de heer ACRONIUS op sijn vertreck stondt ende morgensdaegens als wesende Sondach binnen Groningen soude moeten predigen ende aldaer sijnen dienst verwaeren, is bi de heeren drost ende Gedeputeerde verclaert, dat men gemelten TEMONEM erstesdaeges ofte an het classis tot Campen ofte an het classis tot Groningen seinden sall om aldaer plene geexamineert te worden, naedat de heeren voerss. daerinne bi meesten stemmen sullen oevereenkoemen.

Aldus gedaen ende gearresteert in de collegie binnen Assen, ter presentie van de h. Gedeputeerden ende samptlicke predigers der respective classen op daegen voerss.

STEFFEN HOERENCKENS. J. DORTMAN.

HERMANNUS THER MAETH.

H. WEINICHMANN.

Het classis Emmen:

ALEXANDER TILEKINGK, pastor to Borger, pro tempore praeses.

BERNHARDUS STROTHUSIUS, pastor to Emmen.

ALBERTUS DWITERUS, pastor to Roswinckel.

HERMANNUS ALERS Zuollensis, pastoer tho Sleen.

JOHANNES AB ASSCHEBERG, pastor tho Hesselen.

WILHELMUS MARCI, pastor in Gasslen und Geeten.

FRANCISCUS PONTANUS, pastor tho Odoren.

HERMANNUS GOTZE, pastor tho Dahlen.

Het classis Meppel:

STEPHANUS NICOLAI, pastor tho Sutwolde.

THEMO VON ASSCHEBERGH, prediger tho Dieveren.

HERMANNUS JOHANNIS, prediger tot Colderveen.

Het classis Rolde:

WILHELMUS JOANNIS, pastor in Rolda.

WIBBOLDUS MONTANUS, p. tho Peijse.

JOHANNES WIRICHUS, verbi minister in Suitlaren.

BERNARDUS JOANNIS, prediger to Norch.

PAULUS ANTHONII, prediger des h. evangelii der ghemeente Christi toe Beijlen.

JOANNIS DE BRUINE, prediger tot Eelde undt Rooderwoltt 1).

1) Al deze onderteekeningen zijn eigenhandig.